

LA ESQUELLA
DE LA
TORRATXA

PERIÓDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA

10 cèntims cada número per tot Espanya
Números atrassats 20 cèntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre, Espanya, 3 pessetas
Cuba y Puerto-Rico, 4.—Extranger, 5

LA NOTA DE LA SENMANA (per M. MOLINÉ.)

Los únichs partidaris de la reforma de la plassa Real.

ACTUALITATS

No militem en *les rengleres catalanistes* (com diuen ells, y especialment els de *les es*): de certes coses ens n' allunya la por al ridícul, de altres la seva poca substancia, de algunas lo desitj de que per res del mon se desmoroni la integritat de la patria espanyola; de no pocas lo mateix amor que sentim per la mare Catalunya, que té tants interessos creats y tots legítims, al amparo de la gran colectivitat espanyola.

Creyém que, sense saberho ni pensarho, treballan per desnaturalisar lo carácter catalá, que tanta fama te de reflexiu y práctic, els que prescindint del paper important que desempenya avuy Catalunya dintre Espanya, y del molt mes important encare que podria desempenyar si á tal objecte dirigís tots los séus esforços, pugnan per aïslarla y retréurela del moviment de la vida nacional, y sobre tot los insensats que 's figuren enaltirla rebaixant y ridiculísant per sistema tot lo que no sigui catalá.

Pero hem de confessar també que 'ns es simpátich en alt grau lo que tendeix á conservar las condicions ingénitas y características de nostra rassa, aixís com ens repugnan tots los medis violents, ó tortuosos que pogan emplearse per vulnerarlos ó desnaturalisarlos. En aquest punt estém al costat no sé si dels catalanistas ó bé del poble enter de Catalunya.

Y ho manifestém aixís parlant clá y catalá... Precisament de la parla catalana 's tracta.

*
* *

Díguinli llengua, díguinli dialecte, ningú podrá negar un fet que no necessita demostració perque es evident. Lo catalá es lo llenguatge que parla 'l poble de Catalunya, y aquest poble es tan espanyol com el que més puga serho.

Se comprén, per mes que no 's legítimi, qu' en plé reynat de la violencia 'l vencedor tracti de sobreposarse al vensut, fins á assimilar-se'l, si es precís, pera reduhirlo á la impotencia; pero no s' explica que en una época en que 'l dret impera, en que no hi ha ni pot haverhi vencedors, ni vensuts, dintre de la confraternitat nacional; no s' explica, repeteixo, que deixi de guardarse 'l respecte degut al llenguatge de tot un poble.

Si ningú pot negar á aquest lo dret que té á parlarlo, y si fins no existint aqueix dret, el fet de que 'l parlés sería inevitable ¿cóm se justifica que la llengua del poble de Catalunya se veja sistemàticament excluhida de tots los actes de la vida oficial?

La injusticia qu' entranya aquesta exclusió es notoria, y las sévas conseqüéncias son no ja sols depriments, sino en alguns cassos altament perjudicials pels fills de Catalunya.

M' explicaré prenent tan sols un parell de punts de vista: las escolas de primeras lletras y 'ls Tribunals de justicia.

*
* *

Lo donarse l' ensenyansa en castellá als noys que no entenen ni parlan altra llengua que la catalana, resulta un inconvenient gravíssim. Es un principi de la pedagogia moderna que 'ls primers coneixements se han de imbuiren l' idioma natiu dels noys, facilitant aixís considerablement la seva adquisició.

Las criaturas, á las quals se 'ls parla un llenguatge que no comprenen, s' aturrollan y en últim extrém sols aprenen d' esma lo que tracta d' ensenyarse'ls. No entran en lo séu cervell nocions ni ideas: no hi entran mes que paraulas, qual sentit no alcansan sempre. Aixís s' ensenya als lloritos, no als sers humans.

Lo mateix idioma castellá podria apendres millor ensenyantlo en catalá y procurant marcar las diferencias que hi ha entre un y altre, que no fentlo servir de bonas á primeras com á base única de l' ensenyansa. Per entendre una cosa es necessari explicarla, y la explicació resultarà tant més fructuosa y eficás, quan millor s' acomodi á las condicions naturals y á l' atenció expontánea del alumno.

Una llevar sembrada en un terreno mal preparat, no germina, ni fructifica. Un menjar que repugni no alimenta.

Per aixó, en las escolas de primeras lletras no s' alcansa á Catalunya tot lo fruyt que sería de desitjar. Espanta considerar lo gran número de noys que surten de l' escola per dedicarse al treball, havent perdut casi del tot los millors anys de la seva infancia. Y aquest resultat redunda en detriment de la cultura genreal del poble catalá. Ab l' afany de castellanisar-lo, se l' inutilisa.

Pero vamos á veure: ¿per qué 'ls catalanistas, en competencia ab l' ensenyansa primaria oficial, no han probat encare d' establir la particular basada en los bons principis de la pedagogia? Sería un gran exemple més convincent que la teoria, per lo mateix que donaria lloch á utilíssimas comparacions, y si aquestes resultessin favorables, com tot induheix á créureho, l' opinió en massa acabaria per exigir aquesta reforma que tant interessa á la ilustració de Catalunya.

*
* *

Aquest ensaig que aconsellém per lo que respecta á la instrucció no hi ha necessitat de ferlo en lo referent als Tribunals de Justicia, ahont cada día s' ofereixen nous exemples que imposan la necessitat de que á lo menos l' acte de la vista en los judicis orals s' efectuï en catalá, sempre que aixís ho cregan convenient las personas que hi intervenen: procesats, testimonis, advocats, jurats y hasta 'ls magistrats, sobre tot el que té l' encárrech de fer lo resúm del debat.

No basta la mediació dels intérpretes per fer resplandir en aquests actes la deguda claretat y precisió, garantía de la recta administració de justicia. No hi ha medi humá de sustituir la impresió directa que produheix una declaració en la conciencia de qui té 'l deber de formular lo veredict. En la forma mateixa de tot lo que 's declara s' observan matisos intraduhibles, que ajudan moltes vegadas á formar concepte, y es molt ocasionat á errors lamentables la falta d' expontaneitat, mare moltes vegadas de la confusió.

Comprento aixís, la Academia de Jurisprudencia y Legislació acaba de recorrer al govern, reclamant que 's permeti l' us de la llengua catalana en los judicis orals, á voluntat dels qu' en ells han de intervenirhi.

La única dificultat que sembla oposarse á tan justa pretensió es la ignorancia de nostre matern idioma per part de la majoria dels magistrats de las Audiencias de Catalunya, per haverhi una ley de incompatibilitats, que no permet l' exercici de la magistratura en lo país natal dels magistrats. Aixís, aquests funcionarios naturals de Catalunya van á exercir en las demás provincias, mentres los de las demás provincias son enviats á exercir aquí.

Mes aquesta ley de incompatibilitats resulta depressiva pels mateixos funcionarios, per lo mateix qu' es filla de la suspicacia. Creu lo legislador que l' ser fill de un país determinat tenint en ell afecções de familia ó interessos inhabilita al magistrat per administrar justicia ab rectitut y conciencia, lo qual no deixa de involucrar un concepte ofensiu contra tan dignes funcionarios.

BARCELONA... ENSENYANT LAS ESPARDENYAS

—¿No veus qu' es ridícul aixó de fer exposicions, invitanthi á las naciones extranjeras, y permite al mateix temps aquestas firas de carrer?

Será, donchs, necessari que desaparegui tan absurda limitació; ó en altre cas, se farà indispensable, que 'ls magistrats destinats á un país que tingui idioma propi, coneguin bé 'l llenguatge del poble, en lo qual han de administrar justicia.

Los magistrats han de ser pel poble y no 'l poble pels magistrats.

Tot lo que sigui apartarse de aquesta norma, vulnera drets y estableix predominis odiosos, inconvenients y altament perjudicials. Dintre de la patria espanyola no deu haverhi vencedors, ni vensuts, vio-

lencias ni humillacions de cap mena. La llengua catalana es viva y té dret perfecte á manifestarse en tots los actes de la vida pública. Es tant espanyola com qualsevol altra de las que 's parlan en la nació. Y 'ls verdaders *separatistas* no son els que s' honran parlantla, sino 'ls que s' esforsan en ferla callar.

P. DEL O.

RUMBO MUNICIPAL

—¡No hi ha como ser dels grossos
en esa nació indina!
Para los de l' olla, capa;
pera 'ls petits, esclavina.

¿QUÍ ME LA COMPRA?

Lema—1.a necessitat m' hi obliga.

SONET

Jo tinch una corbata molt preciosa
que 'm va costar vint rals á la botiga
y la necessitat ara m' obliga
á véndrela (si puch) per poca cosa.

Ostenta los colors blau, blanch y rosa;
respecte al seu estat, sols cal que 'ls diga,
que una taca al damunt no crech que hi siga,
ni es gens espellifada ni confosa.

Si la veyan vostés, ja 'ls asseguro
que ben prompte prendats ne quedarian
la dono per vuyt rals ¡y 'm costa un duro!
preu que ni en los Encants la trobarian.

Aquí la direcció nn servidó 'ls dona:
Miseria, pelat deu, quint pis, segona.

JAUME BALAGUER Y SOLER.

¡POBRE PLASSA!

Si tenen una mica de carinyo á la plassa Real,
apressúrinse á despedirsen com més aviat millor,
perque está en imminent perill d' anársen á can Pis-
traus.

—¿Van á suprimirla?

—Una cosa com aixó. Van á empedrarla, perque
puguin entrarhi 'ls carruatjes.

¡La plassa Real empedrada!... ¿S' han fet cárrech
de la profanació que aixó representa? ¿Han calculat
las conseqüencias que aquest atropello—perque es
un atropello en tota forma—pot portar?

Ni he han calculat ni se n' han fet cárrech, per-
que d' altre modo, á horas d' ara ja tots los barce-
loníns com un sol home y totas las barceloninas com
una sola dona s' haurían presentat á ca la ciutat en-
tonant lo ¡Viva Espanya! de la marxa del Cádiz y
protestant contra la impremeditada resolució del
excelentíssim—¡y tan exce'entíssim!—ajuntament.

Si senyors; no son ressabis d' oposició sistemá-
tica ni caborias fillas del rutinarme: la plassa Real,
ó queda tal com está avuy día, ó pert per sempre
més lo crédito y la reputació.

Mirinsela ara, y representinsela després tal com
será demá.

Avuy, dir plassa Real es evocar un quadro d' ale-
gría y de pintoresca animació.

Aquí quatre nens y altras tantas nenas ballan la
sardana.

Allí un parell de criaturas s' entretenen ab un
cércol.

Allá un soldat y una ninyera jugan... Deu sab
ab qué.

Los vellets reposan en los pedrissos, los grans
ventilan los seus assumptos á la sombra de las pal-
meras, los petits arreglan los seus revolcantse per
la sorra.

Tothom hi riu, tothom hi está content, tothom
anomena la plassa Real ab un tó de serena confiança
que sembla volguer dir:

—¡Aquí es á casa meva!

Bueno. Sobre aquest quadro, corremhi ara un vel
ó millor dit, posémhi un empedrat, y considerém lo
que demá será la plassa.

¡TOT HI VA!

¿Sabs lo que representa aquest senyó
tan formal?
Un candidat á la diputació
provincial.

La majoria de las criaturas ha desfilat.

Las pocas ninyeras que quedan se passejan atemorizadas per sota 'ls pórtichs.

De vells no se 'n veu cap. Los uns han sucumbit de tristesa y 'ls altres s' han resignat á no surtir de casa.

Los individuos de tropa buscan amors per altres llochs més tranquils y apacibles.

Y en aquell camp d' amargura y devastació, avants modelo de plassas alegres, s'ols se sent ressonar l' espatech de las xurriacas y la veu del cotxero que, ab accent malhumorat, exclama:

—¡Fora d' aquí, que passo!... ¡Ep!... ¡Mala negada!... ¡Veyám si n' aixafó mitja dotzena!...

¿Qué tal? ¿Qué me 'n diuhen del paralelo?

Lo més graciós de tot aixó es que no hi ha ningú que apróbi l' acort del ajuntament, y no obstant l' acort va á realisar-se.

De las criaturas, ni cal parlarne. Preguntin á totas las que coneguín desde la primera á l' última, y es segur que unánimement els respondrán lo mateix:

—¡No volém que 'ns toquin la plassa!

Criadas, didas y ninyeras son de igual opinió:

—¡La plassa no s' ha de tocar!

L' exércit reforsa ab los seus vots,—y si convinqués ho faría ab las sevas armas—lo dictámen de didas y criaturas:

—Aquesta plassa es inviolable. Modificarla, es partirnos á nosaltres pel mitj.

Ni 'ls cotxeros s' hi conforman, perque, com ells preveuen ab maravellosa intenció:

—¿Qué succehirá 'l día que un caball estacionat en un ángul de la plassa s' menji una palmera d' aquestas? ¿Ens penyorarán á nosaltres, ó al animal ó al que ha plantat las palmeras y las ha deixadas aquí al alcans del morro de la bestia?—

Ningú s' explica 'ls móvils que poden haver induhit al Ajuntament á cometre semblant heretjía.

¿Qu' en Planas y Casals, pel motiu de viure allí, ho ha demanat al arcalde?

No ho crech, perque don Manuel es molt fi y despreocupat, y no 's posa pedras al fetje... ni á las plassas vehinas.

¿Que 'l qui ha treballat la cosa es un famós restaurant situat en aquell recinto?

Tampoch es veróssimil, pues admetre aixó sería confessar que nostres regidors son mes sensibles al olor d' una bona cuyna que als clamors de l' opinió.

Lo mes probable es que aixó sigui pura y exclussivament una fantasía del arcalde, filla del desitj de deixar d' ell un recort, encare que sigui un recort desastrós y digne de reprobació eterna.

—Ja que no hi pogut construir res—haurá pensat lo bon senyor—¿per qué al menos no m' haig d' immortalisar, destruhint alguna cosa?

Lo millor hauría sigut destruhir la casa de la ciutat ó la guardia municipal ó qualsevol tontería inútil; pero, pensantho mes bé, haurá trobat que lo de la plassa Real era de mes sensació, y per la plassa Real s' ha decidit.

A cadascú, donchs, lo que sigui seu.

Consti que la gloria del *empedrament* de la desventurada plassa correspón al senyor Rius y Badía.

Consti que durant lo seu *reynat* s' ha consumat l' atropello.

Y consti, finalment, que totas las criaturas que 'ls cotxes aixafin per allí dins, en rigor ell es qui haurá de pagarlas per novas.

¡Será bonica la plassa Real, quan la *reforma* estigui llesta!

Al centro, 'l surtidor; al rededor, cotxes: al mitj, las Gracias; al voltant, desgracias.

A. MARCH.

DESDE CERVERA

Al amich Japet de l' Orga

M' estava l' altre divendres conversant ab dos ó tres, quant va venir-me un fulano que fou cómic algun temps, y 'm diu:—Noy, á Barcelona hi ha algú que 't busca; llegeix.

UN REGIDOR COMPLERT

—¡Aprofitém la gran ganga!
Ja qu' estich benehit jo,
ara vaig á la parroquia,
que 'm beneheixin aixó

Y presentantme LA ESQUELLA
la desplego, miro, y veig
uns versos que 'm dedicavas,
los quals vaig llegí al moment;
extranyantme, en gran manera,
de que 'm tractis de ximplet,
total perque algú va dirte
que jo era á pendre ayres. ¡Bé!
Sápigas, donchs, que per ara,
estich ben bó del cervell,
y que l'ull de poll, que deyas,
ahont lo tinch es en un peu
que 'm fa veure las estrellas
moltas vegadas; s' entén,
sempre qu' algú me 'l trepitja
si es de nit y está seré.
Si jo hi vingut á Cervera,
no ha sigut per *pendre* res,
perque á aquell que *pren* l' agafan
y á mi, aixó, no 'm convé gens.
Y, després, un' altra cosa,
que no comprens tu mateix
que 'ls aires no 's poden *pendre*?
¿cóm diable 'ls agafas, eh?
¡Jo á pendre ayres!... Al contrari;
que qui 'm pren á mi son ells,
perque ja dos ó tres voltas
se m' han endut lo barret
y algun día, si 'm descuido
sense capa 'm quedaré.
Jo hi vingut á reforsarme;
pero ho faig ab aliments
nutritius y sustanciosos,
y no ab aires com tú creus
Perque aquests, noy, no reforsan
ni jo 'm trobo prou valent
pera poder mantenirme
vivint del aire del cel.
Ab aixó, Japet de l' Orga,
ja veus qu' es tot diferent
del que tú en tos versos deyas
mal informat, segons veig.
Y ara que ja tens noticia
d' allá hont soch, si alló vols fer
d' agafarm' per una orella
ó estirantme pels cabells
trasladarme á Barcelona,
quan vulguis, ja ho tens entés:
¡puja aquí dalt que t' espero
assentat! Res més. Aden.

Ego SUM.

ELS YANKÉES Á LA MAR VELLA

¡Jesús, María, Joseph! ¡Quín perill hem corregut,
sense adonárnosen!

¡Y nosaltres tan tranquils que vivíam, escoltant
la banda municipal y preparantnos á anar á benehir
la palma!...

Nada menos que diu que si no arriba á ser que 'l
nostre govern ha transigit una mica, los nort-ame-
ricans anavan á enviar una esquadra á Barcelona, ab
l' objecte d' acabarnos las agallas fregantnos, moral-
ment, la bandera barrada y estrellada pels nassos.

¡Calculin quín susto, si un dematí 'ns llevém y 'ns
veyém quatre ó sis empantanos de guerra, plantifi-
cats davant nostre!

Lo plan que 'ls yankées duyan no está ben esbri-
nat encare; pero sembla que, per comensar, de bo-
nas á primeras haurían fet *una demostració*.

Que la demostració no sería d' afecte ho proba l'
aparato que per ferla anavan á desplegar. La perso-
na que porta bonas intencions no 's presenta arma-
da en lloch.

¿En qué hauría consistit la demostració dels nort-
americans?

Las suposicions que 's fan son moltas y variadas.

Uns diuen que haurían estat tot lo día fentnos
llengotas desde 'ls barcos.

Altres creuen que haurían fet arrengrer las tri-
pulacions sobre cuberta, giradas d' esquena á Bar-
celona, com volguent dir:—¡Miréu lo cas que 'n fem
de vosaltres!

Hasta hi ha qui afirma que haurían portat al famós
senador Sherman, qual personatge, enfilat en una
cofa y valentse d' una bocina, cada tarde ens hauría
disparat un discurs dels mes sustanciosos del seu
repertori.

Aixó, ab tot, no hauría sigut res mes que la in-
troducció. Perque en lo rengló de demostracions,
com vostés ja saben, tot es comensar.

¿Qué hauría vingut darrera d' aquest preludi?

Aquí es ahont los cabells se 'ns comensan á po-
sar de punta.

Un barco de guerra aviat está colocat en fatxa.

Las balas aviat son dins dels canons.

Y la veu de ¡foch! se dona ab molta facilitat.

¿Se 'n fan cárrech ara del perill que 'ns ha rodejat
sense saberho nosaltres?

Ab l' inquina que 'ls nort-americanos ens tenen, la
embestida hauría sigut terrible.

Jo ja 'm figuro que ho estich veyent.

—Preparar las pessas d' artillería—haurían dit els
directors de la maniobra—y apuntarlas contra la
ciutat.

—¿Ahont hem de tirar ab preferencia?

—Á la capitanía general. Allí avants hi vivia en
Weyler.

—¿Contra qué més s' ha de tirar?

—Contra tot lo que us vingui bé. ¿Está tot á punt?

—Sí.

—Donchs ¡foch!... ¡Ey! Esperéuvos. Procuréu no
fer mal en cap taberna; sería una llástima que 'l
ví 's tornés agre.

Agrahím al govern el disgust que 'ns ha estalviat
privantnos d' aquesta desagradable visita; agrahim-
li sempre, que la cosa val la pena.

Pero si 'ls yankées s' haguessin compromés á no
fernos gayre mal, potser fins ens hi podíam haver
arriscat á deixarlos venir.

Y hasta á deixarlos desembarcar.

¡Quín auca n' haurían fet probablement en Gumá
y en Moliné!...

Ni aquella tan famosa dels inglesos!

MA'CIAS BONAFÉ.

EL GOIG DE VIURE

No li faltan diners. Donchs, no li faltan,
pe 'l seu gust refinat,
ni menjars exquisits, ni donas guapas,
ni trajos, ni caballs.

Tot ho ha probat. Se troba jove encare
y la gran capital,
ab tot el seu soroll, el fastigueja
y l' ensopeix en gran.

Per ell s' han agotat vicis y orgías.
No sab qué desitjar;
y com que en aquest mon, desitjá es viure,
de viure está cansat.

No li parlen de llibres, ni de música,
ni de cap cosa d' art.
Ell no admira ni á Mæterlink, ni á Shakespeare,
ni á Beetowen, ni á Frank.

Al contrari, els odia y 'ls detesta.
Y aixis quan vol gosar
del ánima y del cos, te de recorre
á un extrém eficás:

¡La morfina! La esencia deleytosa,

l' atrofisme del cap:
sols ella li retorna l' goig de viure,
ab borratxera ideal.

Y aixís el seu cervell se debilita
y al últim va logrant,
quedarse alleugerit de consciencia
y alleugerit de carn.

Vritat es que aquest tipo ha ignorat sempre
que cosa es estimar.

MAYET.

LLIBRES

GOTIMS BLANCHS, *prosa ab dibuixos* per GAYETÀ SOLER.
—Mitja dotzena d' articles, tres traduccions, cinch quadrets y una rondalla constituheixen aquesta col·lecció escrita ab notable facilitat y profusament ilustrada. L' autor se preocupa menos de las exigencias literarias que de la propaganda de las ideas que professa y de rebatre las contrarias, colocantse en un punt de vista á propòsit pera clavar en ellas las fletxas de la seva sátira. Sos escrits revelan que la ploma li es mes dócil per cultivar lo periodisme lleuger que per trassar serenament lo género narratiu genuinament literari.

En una paraula: los *gotims blancs* per la forma son una mica verts, y en quant al fondo—pel gust nostre—resultan una mica massa *madurs*.

EL CABO PÉREZ (*Memorias de un militar... de tropa*) per FERNANDO P. DE CAMINO.—Aquesta obra aparescuda de fresch pinta de una manera admirable las peripecias de un quinto obligat al servey obligatori, durant lo periodo de la República espanyola. Son las memorias autobiogràficas de un de tants fills de familia acomodada arrancats per la lley á las comoditats de la llar paterna y entregats á la vida militar.

Escenas de quartel palpitants de vida, impresions fonament sentidas, tipos militars dibuixats de ma mestra, molta observació, molta penetració, una gracia inagotable lo mateix en las descripcions qu' en los diálechs, reproduhits ab lo llenguatge pintoresch que usa 'l soldat... tal es lo que 's troba en las animadas páginas del llibre del Sr. Camino.

L' autor se revela ademés un perfecte coneixedor de las flexibilitats del idioma castellá, no tal com está enterrat per las Academias en lo Diccionari, sino tal com viu fresch y bellugadís en la boca del poble. Es un estilista de cap de brot, y *El cabo Pérez*, que té en sa última página la dedicatória al insigne Pereda, es digne de ser acullit com un present inestimable per l' ilustre novelista montanyés, per ser fruyt ben assahonat de una imaginació fecunda al servey de una ploma que corra sempre fácil y garbosa.

Altres llibres rebuts:

CUBA.—*Poesias*, per D. JOSÉ PABLO RIVAS.—Las páginas de aquest quadern de composicions poéticas están inflamadas de patriótic entussiasme, y tenen á major abundament lo perfúm de l' actualitat.

HISTORIA NATURAL (*Edición popular*) per ODON DE BUEN.—Hem rebut los quaderns IV y V que s' ocupan de *Geologia*, comprenent 'l un un tractat de *Mineralogia general* y l' altre de *Mineralogia especial*, ab gran riquesa de datos, método y claretat en l' exposició y abundancia de grabats que facilitan la inteligencia del text.

LA LIBERTAD DE ENSEÑANZA Y LA SEGUNDA ENSEÑANZA PRIVADA.—Memoria llegida en l' *Ateneo graciense* per D. PERE GARRIGA Y PUIG llicenciat en Filosofia y Lletres.—Es un opúscul molt interessant.

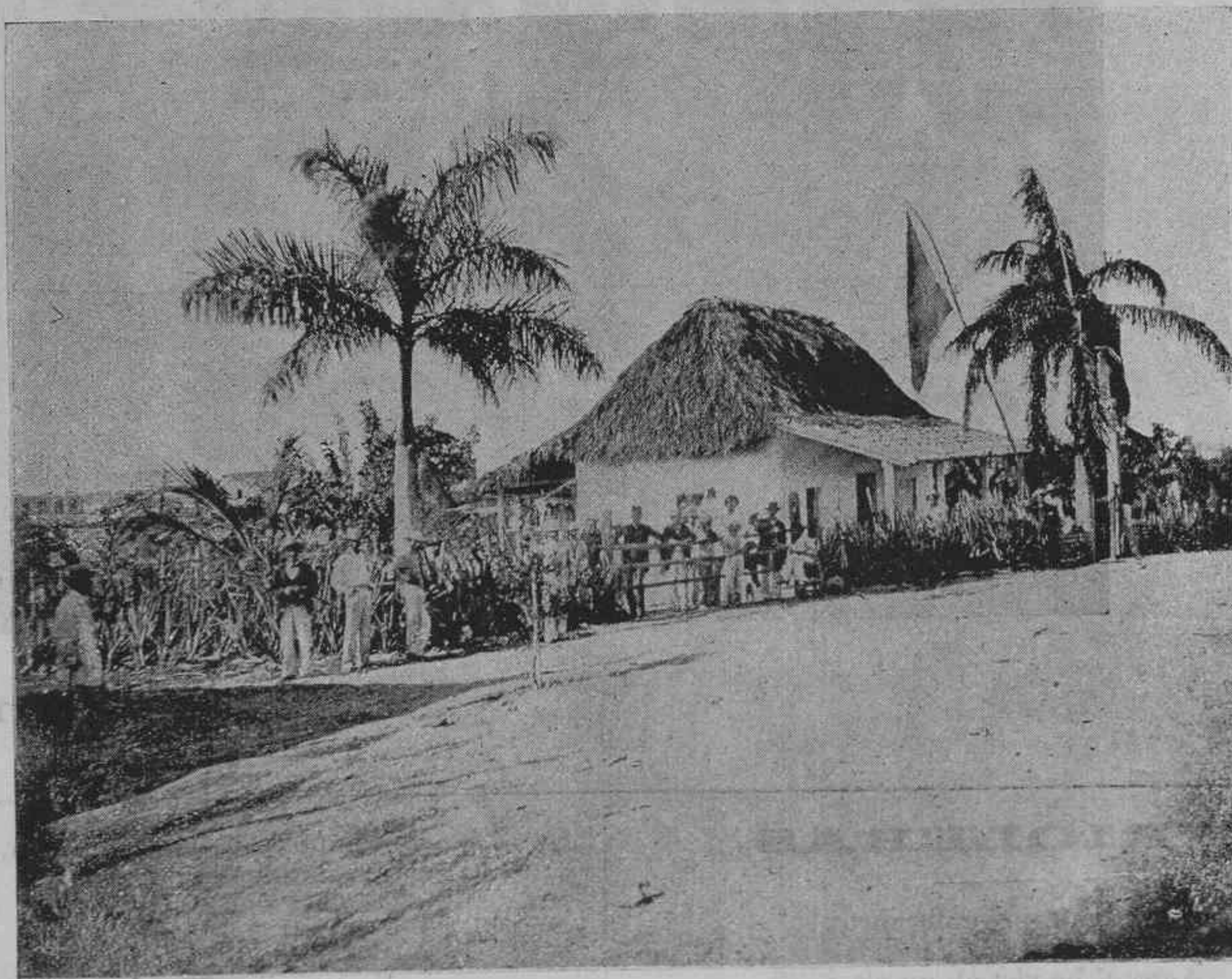
Lo mestre de minyons, quadro en un acte y en vers arreglat á la escena catalana per D. J. Feliu y Codina.

Entrar per la finestra, comedia en prosa y en un acte original de D. Pere Reig y Fiol.

A caball del dimoni. (Viatje al pais de las banyas)—monólech de D. Ramón Franqueza y Comas.

RATA SABIA.

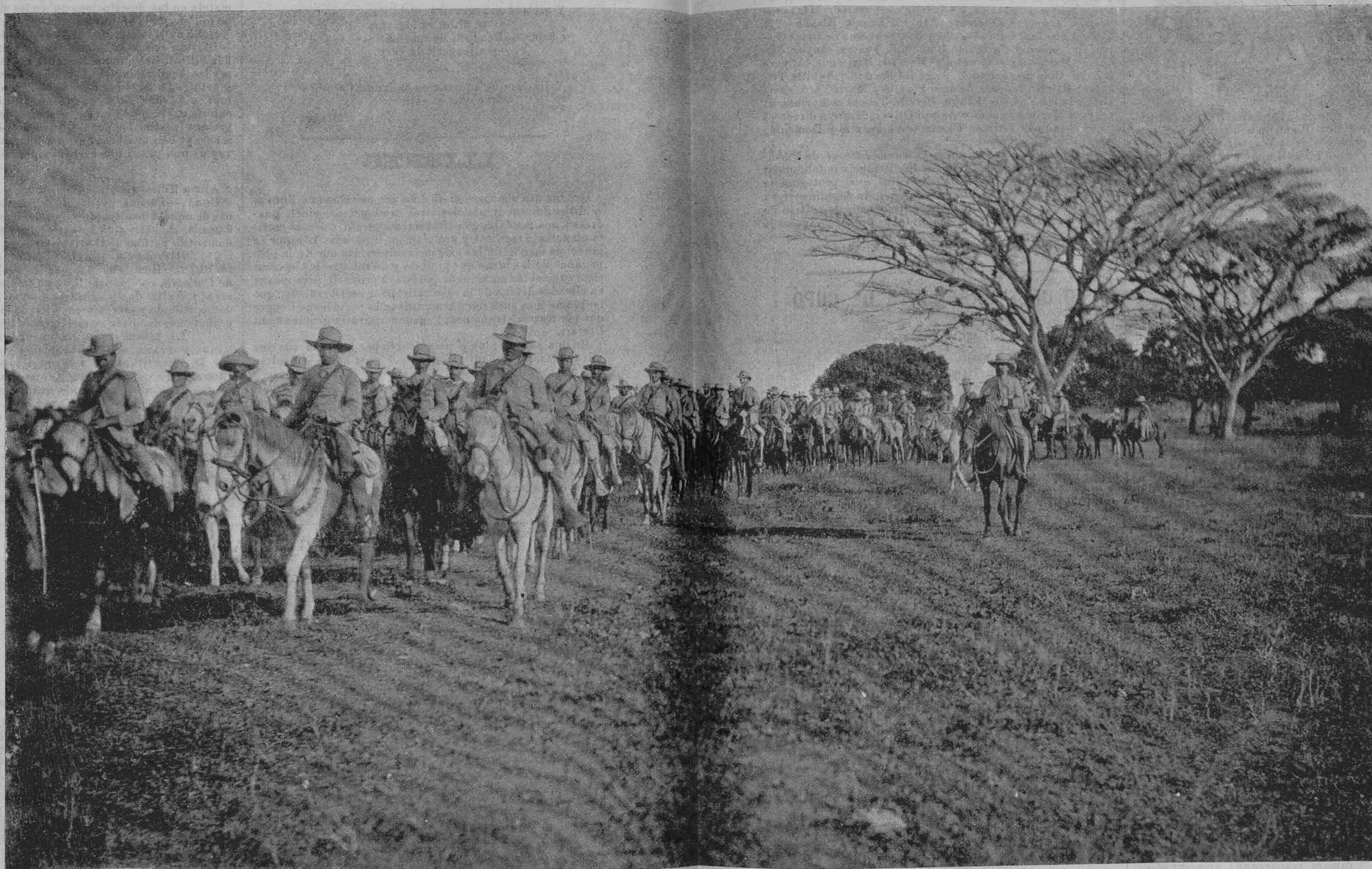
LA GUERRA DE CUBA

Un bohío.

(Fot. del nostre corresponçal.)

PÁGINAS CUBANAS—LOS SOLDATS DE LA PATRIA

(Fot. instantánea del nostre corresponal á Cuba.)

Companyia montada del batalló de María Cristina,
emprenent la marxa pera entrar en campanya.

FRIOLERAS

Seré teu, jo váreig dirte,
y tú vas dir: *seré teva*.
Avuy t' he vist ab un altre,
(passejant jo ab ma promesa).
Escoltant vostre diálech

he comprés qu' ets la mateixa,
puig mirante al nou xicot
¡seré teva encare deyas!

En tos ulls, en ta boqueta,
en tas galtas y en ton front,
s' hi llejeixen eixas frases:

Gran magatzém de petons.

Era dematí,
per la Rambla anava
y 't vejí á n' á tú
que per 'llí passavas;
quan tú 'm vas mirar

jo ja no 't mirava...
cullia una *pela*
que á terra va caure.
¡Qué rich que seria,
noya, si 't trobava
cada dematí
passant per la Rambla!

SALVADOR BONAVÍA.

LIRICH

Dijous de la senmana anterior va donarse l'últim concert ab caràcter d'extraordinari. Sigué un nou triunfo per tots los intérpretes de la gran música de Wagner, per Mme. Marcey, per l'orquestra, y sobre tot pel mestre Nicolau, á qui 'ls professors obsequiaren ab una rica corona y un pergami suscrit per tots ells, en el qual se consigna l'honros recort de la brillant campanya tan ben secundada pel públich de Barcelona.

Y encare 'l diumenje tingué efecte un altra audició purament orquestal, constituhint lo programa los fragments mes aplaudits de Wagner y la quinta sinfonia de Beethoven que obtingué una execució irreprotxable. A instancias del públich que no cessava de aplaudir hagué de repetir-se l'hermós *andante*, y de las demás obras que figuravan en lo programa també foren repetidas algunas, entre las quals recordém *Los remors de la Selva* y *La mort de Isoldá*. Terminat lo concert lo mestre Nicolau sigué cridat á las taulas un sens fi de vegadas.

ROMEA

L'obra titulada *La baylarina* procedeix del teatro de Labiche. En francés se titula *Les petites mains*. Los Srs. Ayné Garcia Blahá han procurat adaptarla á la escena catalana, conservant lo mateix desarrollo escénich del original, y convertint en tipos cataláns los personatjes francesos. L'adaptació no resulta prou expontánea: hi falta garbo y sobre tot identificació ab lo caràcter y las costums de casa nostra.

No obstant y aquest inconvenient la comedia es entretinuda y divertida, bastant pera ferla agradable l'ingeni de Labiche que coneixia com pochs autors los recursos escénichs, y construhia ab solidés encare que fós ab materials lleugers.

L'interpretació sigué bastant descuydada, la nit del estreno: creyém que en las representacions sucessivas millorarà, evitantse que se senti casi tant á l'apuntador com als actors, lo qual pot lograse sabent cada hú 'l séu paper, qu' es lo menos que pot exigir-se d'ells. Sense aquesta seguretat, es impossible exigir perfils y matissos que donguin caràcter y color á un personatge.

Al final de la representació sigueren cridats á la escena, 'ls autors de l'arreglo.

**

Obras en porta: *Una poma per la sed* de D. L. Escaler y *La llúpia* de D. Conrat Colomer.

Son estreno está anunciat pel dimars próxim.

EN LOS DEMÉS TEATROS

La companyia infantil té anunciada la interpretació de la ópera *Dolores*. Me sembla que per acompanyarla s' hauria de formar una orquesta també infantil, reduhintse la potencia musical dels instruments. D' altra manera 'ls microscópicos artistas corren perill de ofegarse en una mar de armonias, y seria llástima.

.. La *Urganda* ha arribat á sa representació número 80. Los qu' encare no l' han anada á veure deuen aprofitar l' ocasió, per quant, segons los anuncis, va la rematada.

.. Al *Eldorado*, 'l dimars reaparegué l' aplaudit actor cómic Sr. Palmada, després de tres anys de córrerla pels teatros de América. Inútil dir que ha trobat en lo públich els amichs y 'ls aplausos de sempre.

.. Al *Teatro Granvia* s' han donat en una sola funció l' ópera *Carmen* y la parodia *Carmela*; haventse representat també *Miss Helyett*, interpretada per alguns dels mateixos artistas que la estrenaren en lo Teatro del Tivoli.— Per demá, dissapte, está anunciat l' estreno de dos produccions tituladas *El ciego del esquinazo* y *El coche número 13*.

.. A *Novedats* diumenje al matí se presentá al públich, per primera vegada, la societat coral *Catalunya nova*, dirigida pel mestre Morera. Sigué molt ben rebuda, deventse repetir algunas de las composicions del programa, especialment la cansó popular *San Ramón nonat*, armonisada pel mestre director del coro.

.. S' ha obert ja l' abono del Liceo, pera la temporada de primavera que constará sols de 20 funcions. Forman la companyia 'ls següents artistas: Sopranos dramáticas, senyoras Eva Tétrazzini y Giuseppina Cesaréo; Mezzo sopranos, senyoras Guerrina Fabbri, Roseta Blanchart y Tilde Carolini; Sopranos leggers, senyoras Beatrice Vehon Halvorsen y Enriqueta Blanchini; Tenors, senyors Michaele Mariacher y Giuseppe Moretti; Barítonos, senyors Ramon Blanchart, Rodolf Angelini Fornari y Achille Tisseyre; Baixos, senyors Andreu Perelló y Martí Verdaguer; Baix cómic, senyor Ettore Borelli; Tenors comprimaris, senyors Mario Armandi y Antoni Oliver; Mestres directors y concertadors, senyors Cleofonte Campanini y Domenico Acerbi.

Se posarán dos óperas novas la *Manon Lescaut* de Puccini, en la qual, segons diuen, s' hi distingeix notablement la Sra. Tétrazzini y 'l *Falstaf* de Verdi, qual protagonista será interpretat pel Sr. Blanchart, en quin desemenyo ha conquistat sos majors triunfos en los principals teatros de Italia. Per aquesta ópera ha pintat cinch decoracions lo Sr. Soler y Rovirosa y una 'l Sr. Vilumara.

N. N. N.

LO DELS EXCEDENTS DE CUPO

D' actualitat

Lo govern sembla que ab mi se diverteix, y hem fa gracia. Densá que 'm varen quintar m' han demanat ¡cinch vegadas!

Com soch excedent de cupo dels del any noranta quatre y 'l meu número es molt alt encare tinch esperansa de no servi al nostre Rey (no vull dir servi á la Patria.)

La vritat es que 'm fa pó tenir que mudar de traje y tenir que menjá ranxo y tenir que aconsolarme, y aixó encare res no fora si després no m' enviavan á que fes *blanco* á n' els *negres*, que son mes cafres que 'ls d' Africa.

Ja veuran, jo tinch xicota, també tinch germana y mare, y totas las donas eixas ploran, quan á mí 'm demanan.

Aquests días los diaris la *Circular* publicavan que va insertar la *Gaceta*, respecte la nostre causa, los uns d'ayan una cosa, y 'ls demás déyanne un' altre. Jo, per culpa del *Diluvio*, ja hi anat quatre vegadas á presentarme al quartel sens tenir que presentarme.

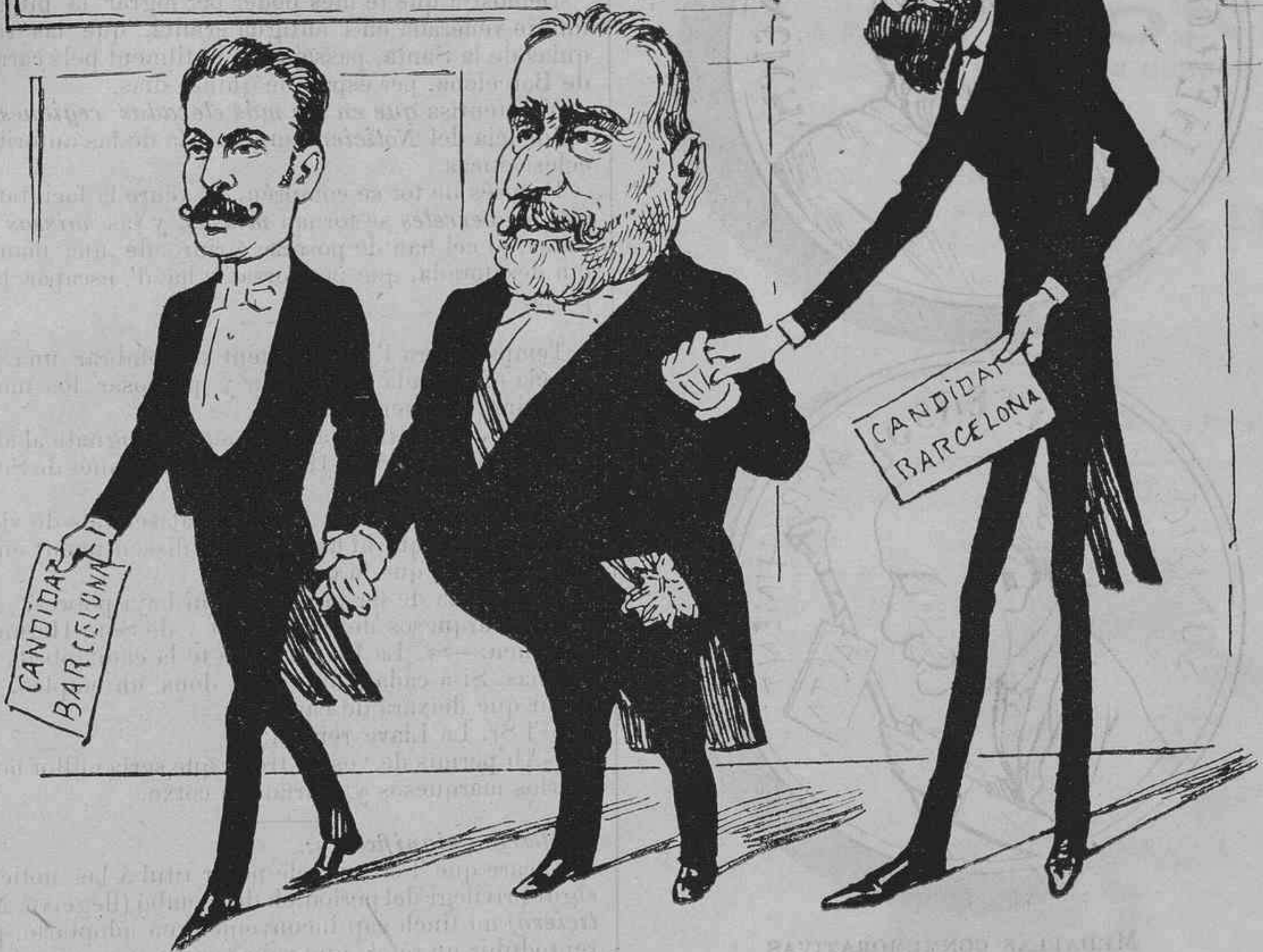
La *Publicidad* me diu que estigui tranquil á casa, y la *Vanguardia* m' avisa perque pagui 'l veintiquatre, y torna á surti *El Diluvio* y demana ¡quina planxa! tots els del *noranta sis* (quan encare han de quintarse.)

Ja ho veuen quin batibull, no se per quin cap girarme, perque jo tinch tres cents duros y seria cosa amarga que pagués lo meu *servey* sens que 'm demani la Patria. Per altre cantó tinch por, puig si 'l dia veintiquatre no vaig al Banc á pagar y la ordre está donada, m' agafarán com á prófogo ¡y la Prempsa es la culpable!

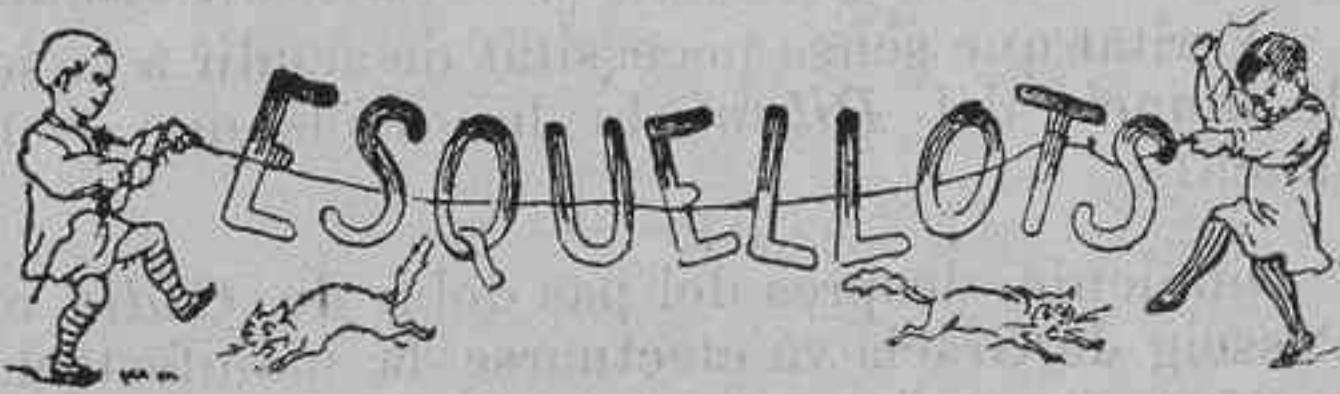
SALVADOR BONAVIA.

ELECCIONS

FABRICA
DE DIPUTATS
DE M. PLANASYCASALS

—Aquí 'ls presento 'ls meus candidats per Barcelona. ¿Els troban prou guapos?

Un constant lector de LA ESQUELLA 'ns ha escrit una carta, en la qual protesta contra la nostra conducta. Un deber de imparcialitat ens obliga á reproduhir, ja que no tota la missiva, 'ls següents párrafos, que son los més sustanciais y també 'ls mes sustanciosos:

«Se tracta—diu—de lo següent: Ja fá dos ó tres senmanas que LA ESQUELLA publica grabats y escrits equiparant ó comparant á certs Nort-americáns ab los tocinos, y aixó no está bé. Aixó es un insult, un atropello, un mal tracte que 'ls pobres tocinos no tenen merescut. Prou feyna té 'l tocino ab la triquina y altras maluras, perque se li acomulí la malaltia del *jingois*m.

»Lo tocino podrá ser una víctima innocent de una desafortada especulació Nort-americana; pero may un cómplice de las injusticias *yankées*.

»Lo tocino es un animal molt mes noble y simpátich, mes reservat, més digne, bonich y sobretot infinitament mes

útil y nutritiu que la caterva de *lynchadors* y *esbalotadors* que 'ns insultan en lo país dels *dóllars*.

»La vindicació del porch seria facilíssima; pero ni tinch temps, ni 'm crech autorisat per abusar dels lectors de LA ESQUELLA ó sisquera de vosté. Además la considero innecessaria. Tothom ho sab: del tocino tot es bó. ¿Quán podrá dirse altre tant dels pinxos *yankées*?»

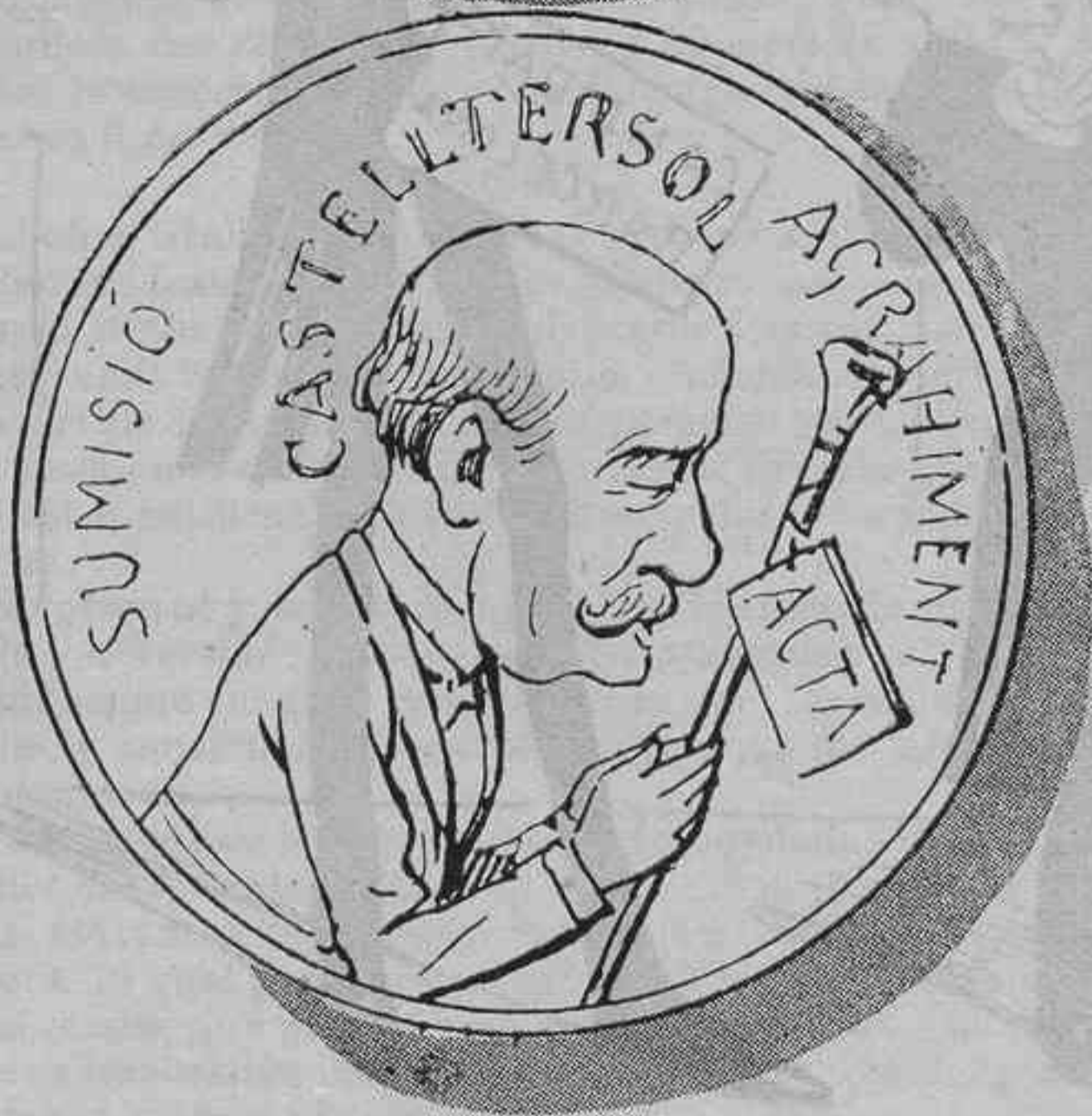
Verdaderament, l' autor de la carta té rahó. De la comparació que fá tothom y qu' hem fet nosaltres també, 'ls pacients tocinos poden donarse'n per ofesos. Los *yankées* resultan verdaderament incomparables.

Ja está acordada la destrucció de la Plassa Real en lo ser y estat en que avuy se troba. S' ha prés la resolució d' empedrarla á fi de que pugan circularhi 'ls carruatjes.

Es digne de consignarse que no hi ha hagut un sol regidor que haja alsat la veu, ni que haja emés lo séu vot en contra de aquest atentat á un dels sitis mes característichs de Barcelona.

Encare confío y espero que la cosa no passará endavant... D' altra manera será precís organisar una gran manifestació pública de didas, maynaderas, criaturas y soldats de tots los cossos de la guarni-

PER ETERNA MEMORIA

MEDALLAS CONMEMORATIVAS
del desarreglo de la infortunada plassa Real.

ció... ¡Y á veure si hi ha qui s'atreveix á dispersar-los apelant als medis contendents!

Aquest dia un baillet precós que té en la Plassa Real lo siti predilecte de sos jochs infantils, deya:

—Es impossible que l'arcalde de Barcelona 'ns expulsi de la Plassa. Quan no per altre motiu, per qüestió d'estatura en Pepito Rius y Badia ha d'estar sempre al costat nostre.

Lo dia de Sant Joseph vá ploure de valent... Caygué una pluja llarga, pausada, profitosa per la terra assedegada y resseca, una pluja de aquellas que segons càlculs dels agricultors cada gota val pel cap baix mitja pesseta.

Donchs aquests beneficis ¿á qui dirían que 's deuen?

No ho endavinarian may: se deuen al Sr. Peris Mencheta, Director del *Noticiero Universal*.

Perque han de saber que D. Francisco ha comprat las ruinas de l'ermita de Santa Madrona, situada en la falda de Montjuich, ab lo propòsit de restaurar lo piadós edifici, y ademés ha lograt que li sigués entregada la imatge de la santa que 's custodiava á la iglesia de Hostafranchs. Ara bé, mentres s'efectuan

las obras de restauració, lo Sr. Peris y Mencheta s'ha ficat la imatge á casa, y 's dona 'l cas de que 'l dimecres vá efectuar-se 'l traslado de la santa, y tot deseguit vá posarse á ploure, continuant la pluja l'endemá, tot lo dia, casi sens interrupció.

* * *

Aixís ho conta un periódich, y dat que 'l cas no resulti una broma periodística, la conseqüencia que se 'n desprén es molt significativa.

Demuestra que te mes poder per lograr la pluja l'imatge venerada en l'antigua ermita, que las reliquias de la Santa, passejadas inútilment pels carrers de Barcelona, per espay de quinze días.

Y patentisa *que en las más elevadas regiones* la influencia del *Noticiero* supera á la de las autoritats eclesiásticas.

Després de tot se comprén. Al veure la facilitat ab que *les perretes* se tornan *missas*, y las *missas* ermitas, al cel han de posarse á riure de una manera tan desaforada, que per forsa 'ls ha d'escapar la... pluja.

Temps enrera l'Ajuntament vá nombrar una ponencia encargada d'estudiar y proposar los medis d'extingir la mendicitat.

Apart del Sr. La Llave sigueren designats al efecte 'l Marqués de Soto-Hermoso y 'l Marqués de Sentmanat.

Fins ara la ponencia no ha donat senyals de vida, tal vegada perque hi haurá algún dissentiment entre 'ls individus que la componen.

¿Cóm s'ha de fer per que no hi haja pobres?

Los Marquesos de Sentmanat y de Soto-Hermoso responen:—Sr. La Llave: vosté te la clau: [obrils las oficinas. Si á cada pobre se li dona un empleo, de segur que deixarà de captar.

Y 'l Sr. La Llave replica:

—Ab permís de vostés trobo que sería millor nombrarlos marquesos y anirían en cotxe.

Lletrero significatiu:

Encare que 'l sistema de posar títul á las noticias siguiu privilegi del periódich del bombo (llegeixis *Noticiero*) no tinch cap inconvenient en adoptarlo, per reproduhir un rétol, que vaig pescar passant pel carrer del Carme.

Diu aixís:

«LA SALVADORA

Herboristeria y Depósito de SANGUIJUELAS.»

¿Veritat que sense necessitat de acudir á la secció de anuncis del *Diluvi*, hi ha rétols que treuhen sanch?

Diumenje, després del pas doble de *Cádiz* en lo Passeig de Gracia vá efectuar-se la manifestació de costum, sense l'acostumat reparto de garrotadas.

Veritat es que, 'ls manifestants van variar l'itinerari, encaminantse al consolat de Fransa y seguint per la plassa de Santa Ana, en lloch d'efectuarho per la Rambla com los demás diumenjes.

Los senyors del garrot se donavan á tots los diomonis.

Hasta n'hi havia un que deya:

—Avuy no dinaré de gust... Fins me sembla que no hi afanyat lo jornal... Y després, ab la falta d'exercici, perdo la gana.

Cada dia es mes numerosa la concurrencia que acut al Saló Parés á visitar l'exposició organizada pel *Círcul Artístich*, ahont s'admiran los richs adornos arqueològichs, notablement instalats, que realsan las obras dels nostres artistas.

Aixó ha fet que durant tota la present senmana,

puga visitar-se 'l local no sols durant lo dia sino també de nou á onze del vespre.

La major part dels expositors han venut obras y alguns s' han apressurat á renovarlas.

De manera que l' éxit de la exhibició ha sigut complet en tots sentits.

Un candidat al fer exposició dels seus mérits davant dels electors, vá dir:

«No os he de hablar de mi humilde persona porque es siempre molesto ocuparse de uno mismo; pero aquí están presentes D. Fulano de tal que conoce *mi vida íntima*; D. Zutano que conoce *mi vida social* y D. Perengano que conoce *mi vida corporativa*.»

Un elector comentant aquest párrafo:

—Me sembla que ho té bastant brut, apesar de la vida íntima, de la vida social y de la vida corporativa, qu' en total son tres vidas... Avuy per sortir elegit se necessita tenirne set, com els gats.

El *Noticiero* tocant el bombo no á dos máns sino á quatre potas:

«Muchos suscriptores nos instan á que publiquemos la edición de la mañana completa, es decir, de cuatro páginas como la de la noche. Mejora es esta que hace tiempo tenemos en preparación, y no tardaremos en realizarla. Entre tanto nos permitiremos observar que la edición actual no tiene que envidiar á ninguna otra parecida, ni en la novedad de su texto ni en la oportunidad de su información local y telegráfico-telefónica.»

¡Alabat... *Noticiero!*

S' ha anunciat la idea de celebrar de una manera ostentosa las bodas d' or periodísticas de D. Joan Mañé y Flaquer. Ignoro si 'ls cinquanta anys d' escriure pel públich que se li atribuixen deuben comensar á contarse desde 'l día en que va entrar á formar part de la redacció del *Diari de Barcelona*, ó de algun temps avants en qu' escribia demagógicas elocubracions y 's burlava ab molta gracia de Sant Ignaci de Loyola.

De totes maneres prenguis lo punt de partida de allá ahont se vulgui no crech que D. Joan, que ha tingut sempre una gran afició al aïslament, se prestí á acceptar en vida certs honors, qu' ell mateix aconsellava que no 's dediquessin al pobre Ixart, poch després de la seva mort, á fi de no desnaturalisar la seva figura literaria.

D. Joan no pot admetre per ell, lo que no ha volgut pels altres.

—Aquesta nit—deya un amic meu—al atravesar los deserts de la plassa de Catalunya, dos galifardeus, ganivet en má m' han fet doná 'ls quartos.

—¿Y tú que has fet?

—Hi cridat ¡lladres! pero no ha vingut ningú á auxiliarme.

—Mal fet, home: per fer venir á la policia, havias de cridar: «¡Viva Espanya!»

Un quento *yankée*.

La escena á Nova York.

Plovia á bots y á barrals, y un individu que havia entrat á un hotel á evaquar una diligencia, deixá 'l paraygua obert porque 's sequés, al extrém de un corredor, y á fi de que ningú li pispés (cosa molt natural en aquell país anexionista), va enganxarhi ab una agulla la següent nota:

«Pertany aquest parayguas á un home que clava un cop de puny de 250 lliuras de pes. Tornará dintre de deu minuts.»

Evaquada la diligencia, va per recullir lo paray-

guas y ja no hi era. En lloch d' ell va trobarhi un paper ab aquesta altra nota:

«Lo parayguas se l' ha endut un home que camina 10 millas per hora. No tornaré.»

*
**

Y ara consti, que per mes que plogui, no deixarem abandonada l' Isla de Cuba.

¡Y ay del que intenti posarhi má!

SOLUCIONS

A LO INSERTAT EN L' ULTIM NUMERO

- 1.ª XARADA.—*Lla-dó.*
- 2.ª ANAGRAMA.—*Faust.—Fusta.*
- 3.ª GEROGLÍFICH.—*Com més vius més vell te fas.*

TRENCA-CAPS

XARADA

L' Invers-tres-prima-segona
té una *total* molt bufona,
qu' encare que sembli *hu-tres*
ningú pot *segon* que ho es.

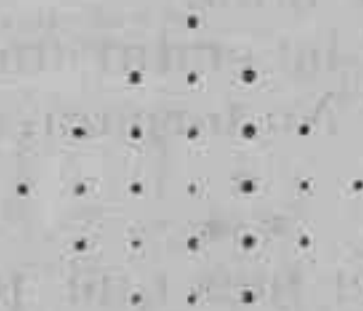
FRANCISCO RIVAS.

ANDE YO CALIENTE. .

Diu que cobra y no treballa
diu que se 'l de-patxaria
pero diu que no 'l despatxan
perque diu qu' ell *cantaria*.

ROMBO

Primera ratlla vertical y horisontal: vocal. — Segona: part del mon. — Tercera: nom de dona. — Quarta: nom d'home. — Quinta: Població. — Sexta: part de animal volátil. — Séptima: vocal.

M. PEIDRO (A) EL MESTRE.

GEROGLIFICH

LO
PAPA

Amadeu I
DELS
NATS

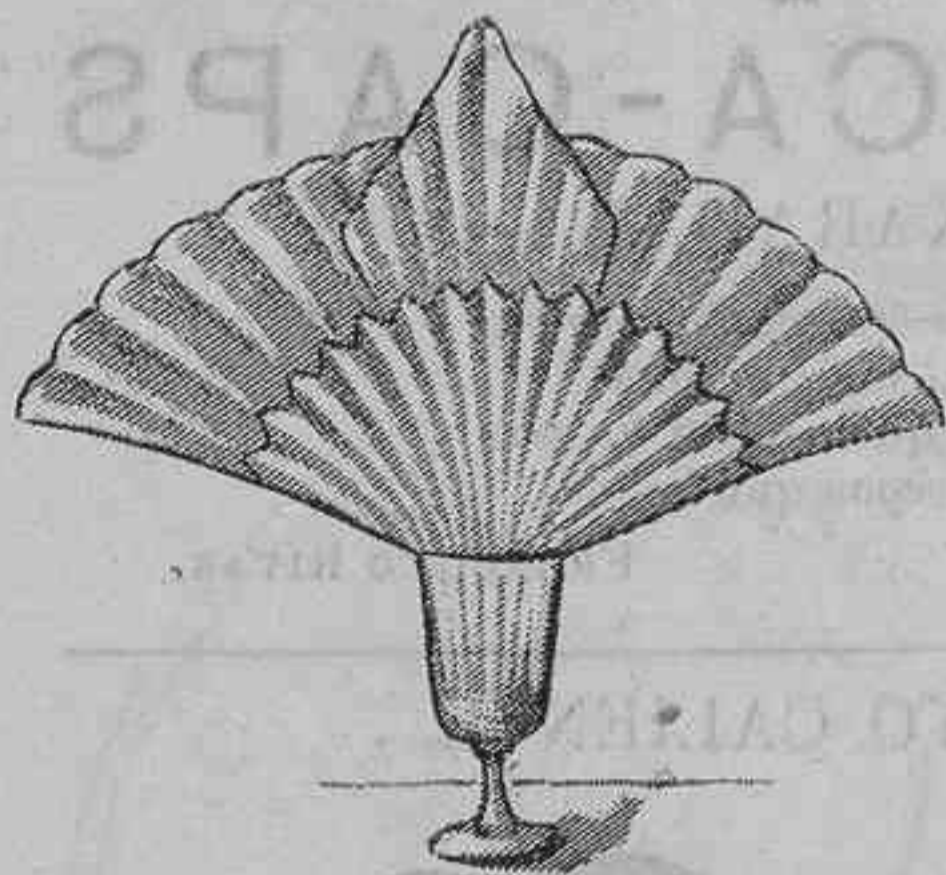
EN

RAFEL RUTLLAN.

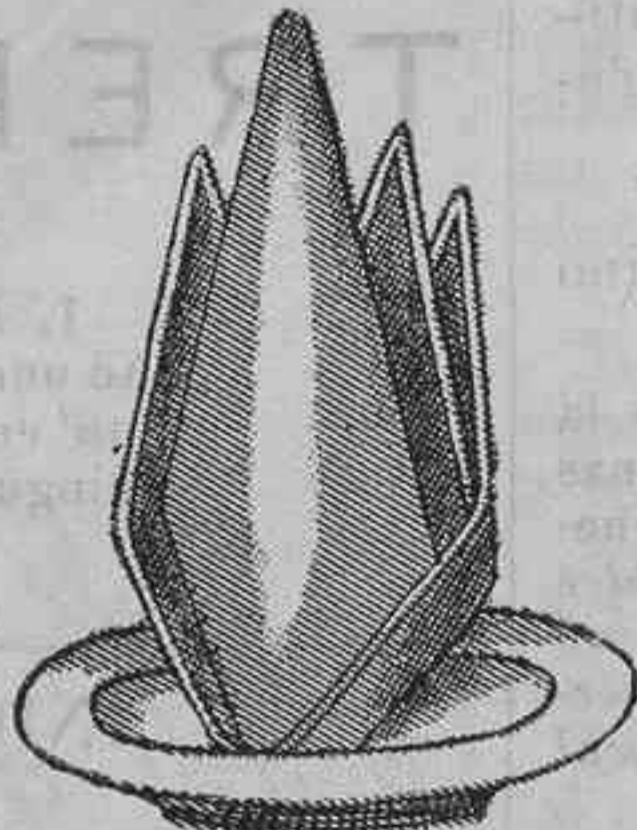
Antoni Lopez, editor. Rambla del Mitj, 20

A. Lopez Robert, impresor, Asalto 63.—Barcelona.

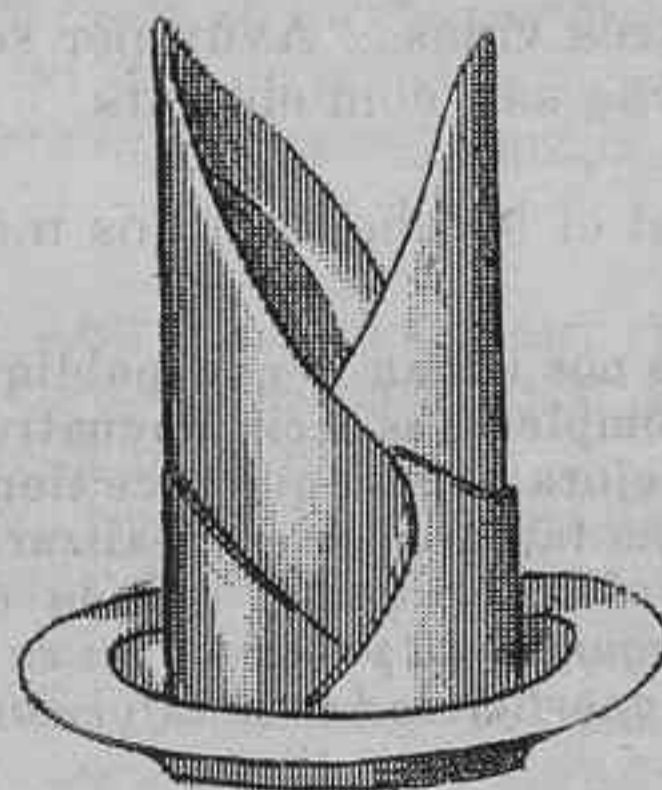
¿CÓM SE PLEGA 'L TOBALLÓ?
(CONTINUACIÓ.)

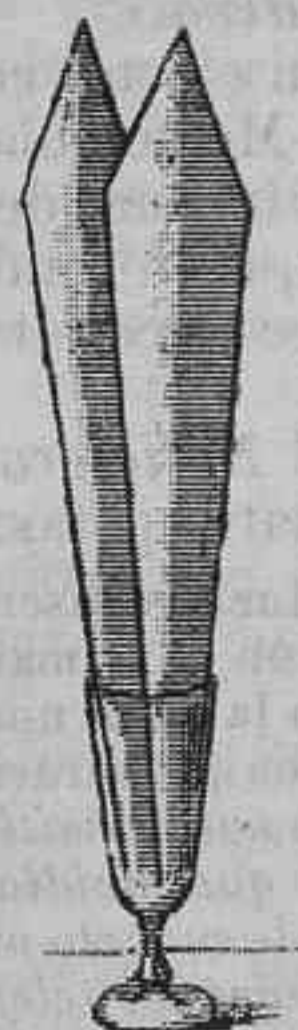
Vano xino.

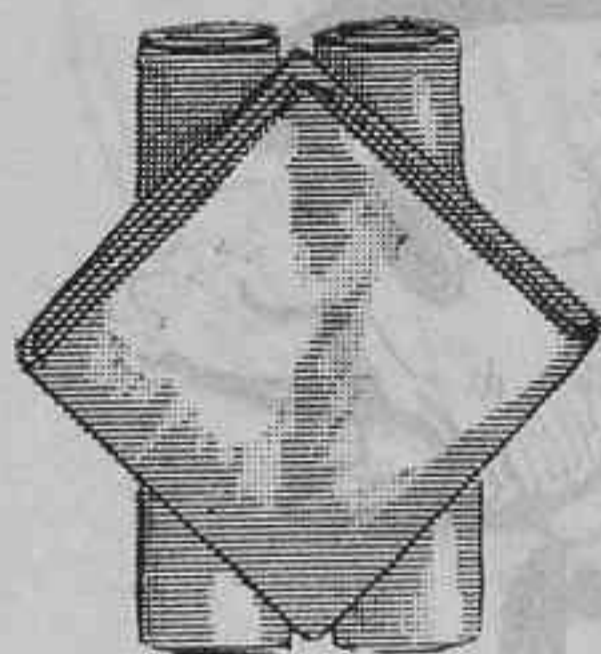
Un casquet.

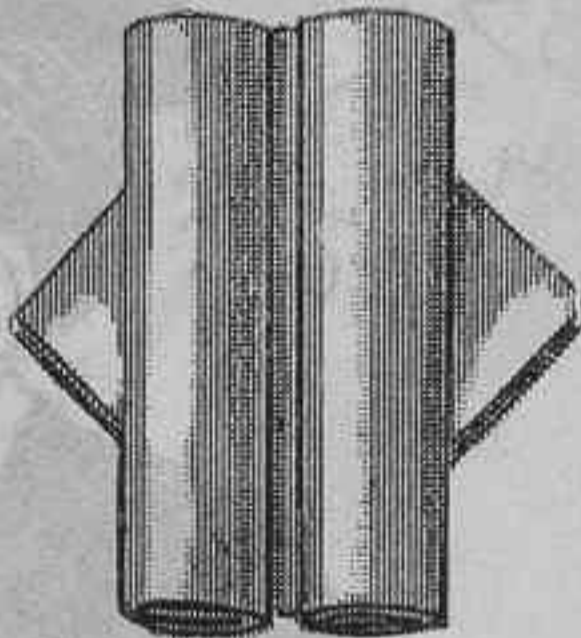
La mitra.

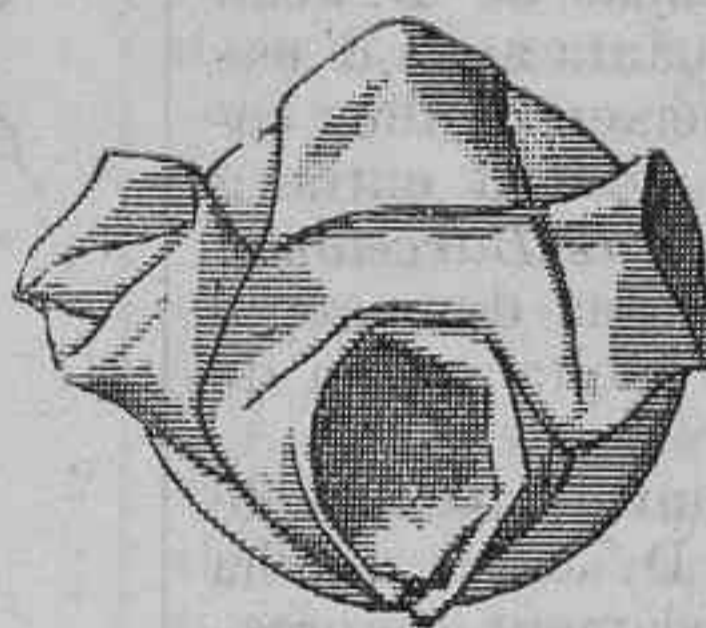
Porta-ramets.

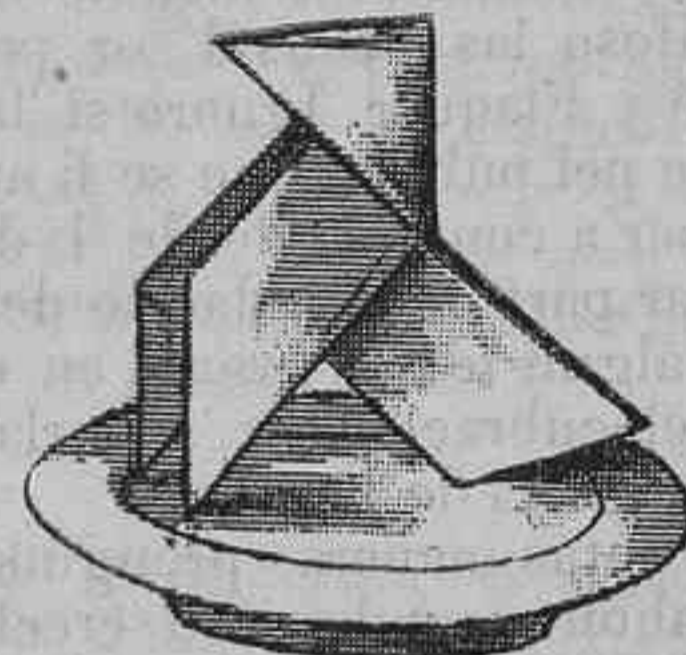
Bossa inglesa (dret).

Bossa inglesa (revés).

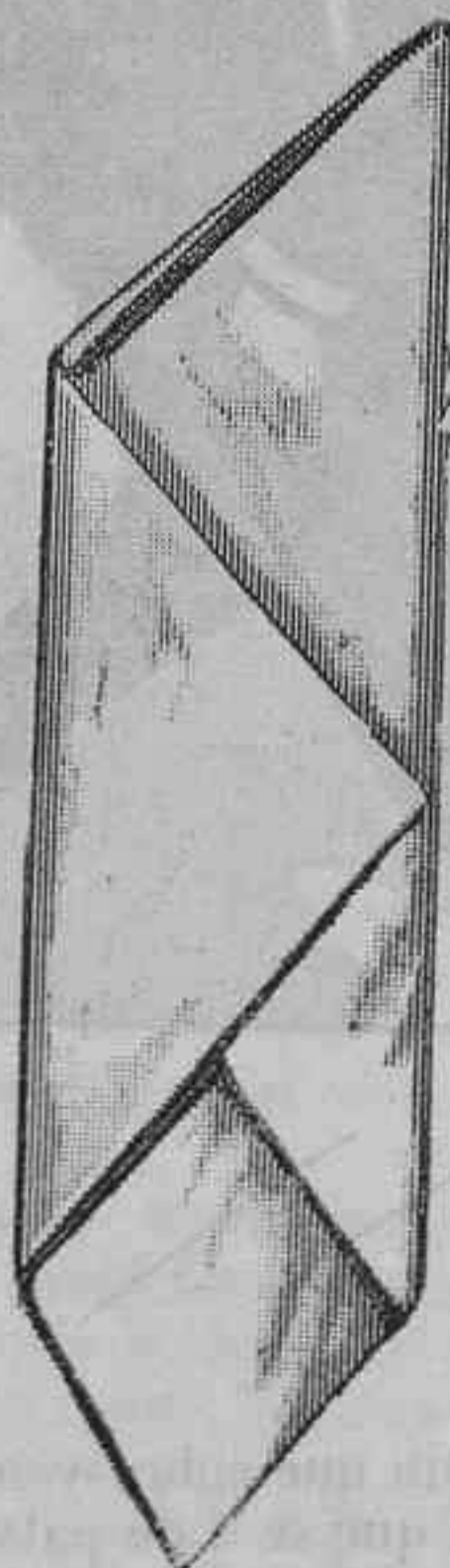
Punys de camisa.

L' aucell.

Punta de llansa.

Flor de lis.—Fig. 1.^a

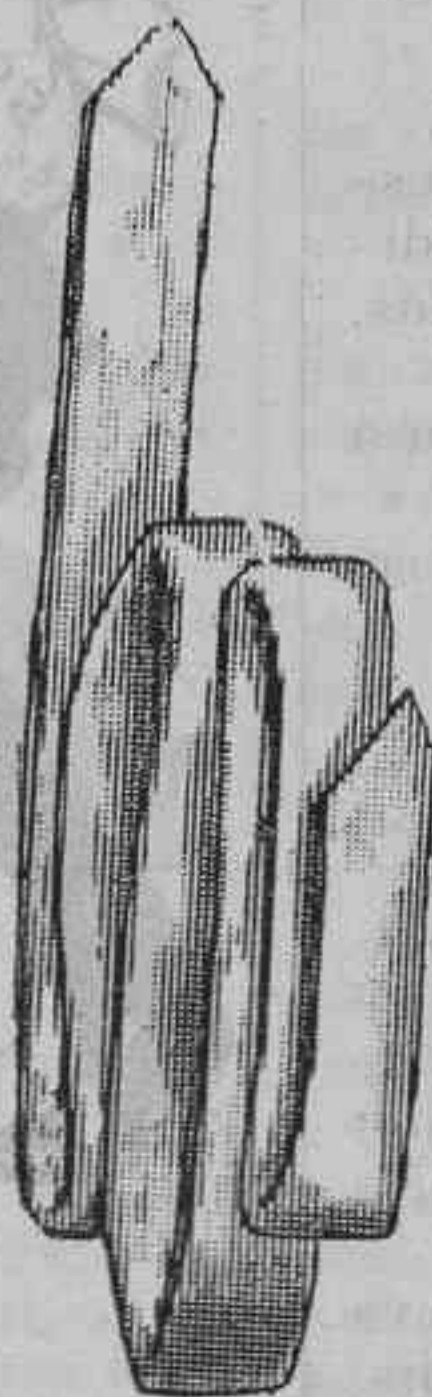
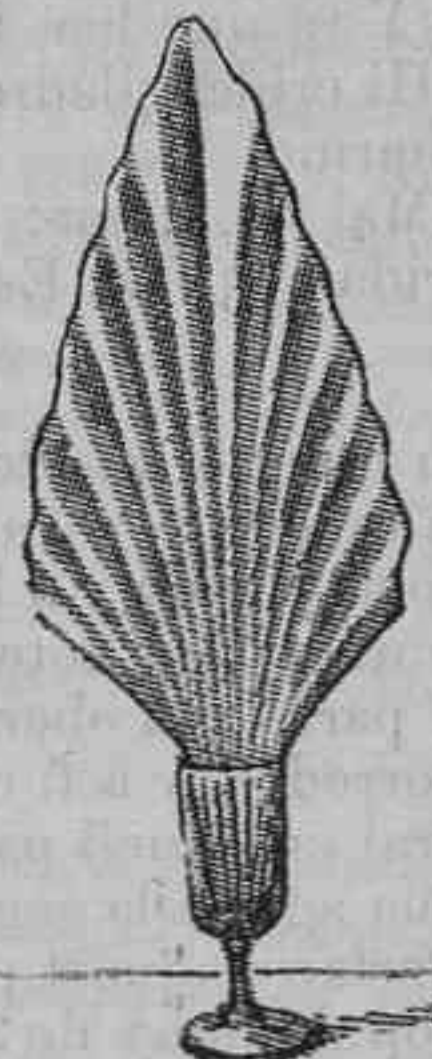

Fig. 2.^a

Fig. 3.^a

La palma.

(Acabará.)

ANTONI LOPEZ, Editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibrería Espanyola, Barcelona, Correu: Apartat número 2.

AVIS IMPORTANT

Dintre de pochos días apareixerá

DOTZENA DE FRARE

Colecció de qüentos ilustrats per M. MOLINÉ
OBRA PÓSTUMA

DE

FREDERICH SOLER (Serafí Pitarra)

L' AUTOR MES POPULAR DE CATALUNYA, LO CREADOR DEL TEATRO DE LA TERRA.

Un elegantísim tom de unas 200 páginas

Valdrá 2 pessetas.

Poden los corresponsals fer los pedidos.

DE LA RAMBLA

A LA MANIGUA

AVENTURAS

D' UN RESERVISTA

PER

C. GUMA

ILUSTRADAS

PER **M. MOLINÉ**

Preu 2 ralets.

Fernando P. de Camino

Editor **El cabo**

Pérez

MEMORIAS

DE UN MELITAR... DE TROPA

Un tomo en 16.º Ptas. 2.

- Artículos de fantasía**, por *Sinesio Delgado*. Un tomo. Ptas. **2**
- Mando del General Weyler en Filipinas**, por *W. E. Retana*. » **4**
- Recuerdos de cinco lustros 1843-1868**, por *M. Villalba Hervás*. » **3**
- Cuba** (Poesías), por *José Pablo Rivas*. » **1**
- Algo** Colección de Poesías, por *J. M. Bartrina*, (edición ilustrada). » **3**

NOVEDADES	LOS ESTADOS UNIDOS CONTRA ESPAÑA POR Un optimista Ptas. 1.	LOMBROSO Y LOS ANARQUISTAS POR R. Mella Ptas. 1.	EL AÑO POLÍTICO 1895 POR Fernando Soldevilla . Ptas. 6.	NOVEDADES

- Poesías festivas y satíricas**, del *Rector de Vallfogona* (edició ilustrada) Ptas. **2**
- Poesías serias** del *Rector de Vallfogona* » **1**
- Lo Romiatje de l' ànima**, per *D. Víctor Balaguer*. » **1**
- Pequeñeces catalanas**. Menudencias, pel pare *A. March*. » **0'50**
- Trata de blancas**. Novela social per *E. A. Flores*. » **3**

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútuo, ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de port. No responém d' extravíos, no remetent además 1 ral pel certificat. Als corresponsals de la casa, se 'ls otorgan rebaixas.

FESTAS TIPICAS BARCELONINAS

De las fiestas que viuen
sense reclams,
cap tan bella y alegre
com la dels rams.

—Ja 'l rams son aquí,
ja 'l lloré ha arribat:
ara, á benehi
demá... al estofat.

—¡Obríu, obríu,
¡obríu que volém entrar!

Lo moment solemne
de la gran funció,
al peu de la porta
de la Concepció.

La professó parroquial.